

Motion till riksdagen 2009/10:Sk2

av **Lars Johansson m.fl. (s, v, mp)**
med anledning av prop. 2008/09:223

Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med Brittiska Jungfruöarna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2008/09:223 Informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med Brittiska Jungfruöarna.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till informationsutbytesavtal och partiella skatteavtal med Brittiska Jungfruöarna som inte innehåller inskränkningar i informationsskyldigheten och även i övrigt överensstämmer med OECD:s modellavtal.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga nya skatteavtal ska ligga på minst den nivå som OECD:s modellavtal satt, i fråga om informationsutbyte.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gamla skatteavtal som saknar informationsutbytesklausul, t.ex. det med Schweiz, snarast ska omförhandlas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att OECD noga följer och för medlemsstaterna sammanfattar hur avtalen praktiskt fungerar för skattemyndigheterna i de olika medlemsstaterna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ inom OECD för att förbättra modellavtalet i fråga om informationsutbytet.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Till skatteparadis räknas länder som inte tar ut någon skatt eller som har väldigt låg skatt. På engelska benämns dessa offshore financial centres (OFC). Med offshore menas i finansiella sammanhang en valuta som placeras (deponeras) och används utanför det land där den har ställning som reguljärt betalningsmedel. En annan beteckning på skatteparadisen är sekreterstater, en benämning som fokuserar på att de genom hänvisning till banksekretess inte vill lämna inkomst- och förmögenhetsuppgifter om medborgare till deras hemländers skattemyndigheter.

Offshoreverksamheten var ett resultat av att ett antal finansiella aktörer i slutet av 1950-talet började utnyttja skillnader i olika staters lagstiftning för att undkomma regleringar och skatter. Aktörerna fanns dels i USA och dels i Europa (inte minst i London). I Asien fanns aktörerna i Hongkong, Singapore och Bahrain.

Skatteparadisen utgjordes i regel av mikrostater (före detta kolonier) och självstyrande avhängiga territorier, ofta med brittisk (Bahamas, Caymanöarna, Guernsey, Jersey, Isle of Man och Gibraltar) eller nederländsk (Aruba och Nederländska Antillerna) anknytning. I Europa har det mest handlat om dels Schweiz, dels gamla överlevande furstendömen och ministater (Luxemburg, Monaco, Andorra och Liechtenstein). Utvecklingen av informations- och kommunikationsteknologin har stimulerat förekomsten av skatteparadis och offshoreverksamhet. Företag och enskilda erbjuds via nätet vägledning och hjälp med att placera sina pengar så att beskattningen kan minimeras eller undvikas.

Många av skatteparadisen utmärks av lite diffusa konstitutionella och demokratiska förhållanden. De brittiska kanalöarnas relation till Storbritannien är särpräglad. I Liechtenstein och Monaco har statschefen ett politiskt och ekonomiskt inflytande som inga andra statschefer har i de stabila demokratierna. I vilken utsträckning befolkningen i skatteparadisen utanför Europa får egna arbetstillfällen och välfärd av verksamheten tål att diskuteras. Klart är dock att skatteparadisen också dränerar utvecklingsländerna på skatteinkomster.

Finansiella offshoremarknader är i sig inte brottsliga. Det handlar om att aktörerna utnyttjar skillnader i olika länders lagstiftning och att vissa länder utnyttjar det faktum att detta intresse finns. Samtidigt är det dock tyvärr uppenbart att offshoreverksamheten underlättar och verkar som incitament för ekonomisk och organiserad brottslighet. Skatteparadisen undergräver också andra staters möjlighet att finansiera sin gemensamma välfärd genom att ta ut skatter. Både enskilda stater och internationella organisationer som OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) har därför arbetat med att granska skatteparadisens verksamhet och utveckla strategier mot skatteflykten och skatteparadisens sekretess. OECD identifierade redan 1998 avsaknaden av effektivt informationsutbyte som ett huvudkriterium för skatteparadisen. En arbetsgrupp bestående av både representanter från OECD-staterna och representanter från skatteparadis enades 2002 om ett modellavtal för informationsutbyte och internationellt samarbete i skatteärenden. USA har

Fel! Okänt namn på

i synnerhet efter den 11 september ställt sig alltmer kritiskt till skatteparadis. Skälet är skatteparadisens sammankoppling med maffian och med terroristorganisationer. Barack Obamas tillträde som amerikansk president har gjort USA till en offensiv kraft i kampen mot skatteparadis. Även Storbritannien, Frankrike och Tyskland har genom sina regeringschefer kommit med allt tuffare krav mot skatteparadis i allmänhet och också mot enskilda, utpekade skatteparadis som Schweiz och Liechtenstein. Frågan har tagits upp vid både G7- och G20-möten, och OECD:s sekretariat har i en rapport från den 31 juli summerat de framgångar som uppnåtts. Diskussionerna har inte minst gällt artikel 26 i modellavtalet som reglerar informationsutbytet. Alla OECD-stater accepterar denna, inklusive Österrike, Belgien, Luxemburg och Schweiz som drog tillbaka sina tidigare reservationer mot artikel 26 i mars 2009. I Europa fanns den 2 september 2009 fortfarande inte Andorra, Gibraltar, Liechtenstein och Monaco på listan över stater som till fullo implementerat OECD:s modellavtal.

Flertalet större OECD-länder förhandlar i dag aktivt med dessa finansiella skatteparadis om att ingå informationsutbytesavtal på skatteområdet. Förhandlingarna gäller de 36 skatteparadis som gjort ett åtagande till OECD om att förbättra transparensen och informationsutbytet på skatteområdet. Syftet med att ingå informationsutbytesavtal är alltså att möjliggöra för skattemyndigheten att få insyn i den skattskyldiges kapitalplaceringar och inkomster i skatteparadis. Ingåendet av sådana avtal med skatteparadis kan leda till att tillgångar och inkomster avslöjas som inte har deklarerats i hemviststaten och att intresset minskar för att använda dessa skatteparadis i skatteflyktssyfte.

Arbetet mot skatteparadis har intensifierats på senare år även i Sverige. Genom ett nära samarbete och via informationsutbyte med flera länder kan Skatteverket få in uppgifter och även spåra tillgångar som har flyttats utomlands men som ska beskattas i Sverige. Skatteverket har i sin skattefelsrapport uppskattat att en summa som motsvarar hela den svenska försvarsbudgeten, omkring 46 miljarder kronor, göms undan varje år utomlands. Kontrollerna har under perioden 2004–2008 resulterat i att sammanlagt 953 personer och företag påförts ytterligare skatt att betala med totalt nästan 2,2 miljarder kronor (inklusive skattetillägg). Skatteverkets riksprojekt har också tagit fram uppgifter om mer än 5 000 innehavare av kontokort som ställts ut av banker i skatteparadis och som används i Sverige. De fyra populäraste paradisen för svenskar som vill gömma undan skattekrönor utomlands har, enligt Skatteverket, varit Luxemburg, Isle of Man, Schweiz och Jersey. Ett problem är att svenska skatteavtal i några eller något fall, t.ex. i fråga om Schweiz, saknar informationsutbytesklausul. Dessa avtal måste givetvis omförhandlas.

I syfte att följa upp OECD:s arbete mot internationell skatteflykt beslutade de nordiska länderna i juni 2006 att också inleda förhandlingar med skatteparadis. I syfte att stärka de nordiska ländernas förhandlingsposition gentemot skatteparadis och för att få ned kostnaderna för förhandlingsarbetet samordnar de nordiska länderna arbetet i Nordiska ministerrådets regi. Informationsutbytes- och skatteavtal slöts mellan de nordiska länderna och Isle of Man hösten 2007, avtal med Jersey och Guernsey undertecknades hösten 2008, och

Fel! Okänt namn på

i april 2009 undertecknade de nordiska länderna avtal med Caymanöarna. Nu föreligger alltså förslag på två nya avtal.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet är givetvis positiva till det arbete mot skatteparadisen som genomförts. Vi menar dock att det snarare är tidigare insatser av den föregående regeringen och dess samarbetspartier (initiativet genom Nordiska rådet) än nya initiativ av den borgerliga regeringen som åstadkommit dagens resultat. Vi har också begärt att skatteparadisen skulle tas upp som en prioriterad fråga under ordförandeåret. Regeringen har nonchalerat detta liksom den unika möjligheten att som ordförandeland samordna och skruva upp takten i arbetet när både USA och Europas större stater också vill driva frågan. Sverige borde säkerställa att även Europas mindre välfärdsstater får skatteavtal samt att även de resterande skatteparadisen i Europa i form av Andorra, Gibraltar, Liechtenstein och Monaco till fullo implementerar OECD:s modellavtal. Redan i våras motionerade Socialdemokraterna om att Liechtenstein skulle förbinda sig för ett fullvärdigt informationsutbyte innan Sverige godkände Liechtensteins associering till Schengenregelverket. Vidare yrkades att Liechtenstein fullt ut skulle tillämpa sparanddirektivets informationsutbyte utan undantagsregler med samtliga medlemmar i EU – en ståndpunkt som delades av Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet är positiva till att det nordiska projektet fortsätter och förlängs. Det måste dock vara minst OECD:s modellavtal som gäller. Det är ett golv, och inga signaler bör utgå till skatteparadisen om att det är ett tak. Tvärtom måste Sverige verka för att OECD noga följer och för medlemsstaterna sammanfattar hur avtalen praktiskt fungerar för skattemyndigheterna i de olika medlemsstaterna. Att nästan alla skatteparadis nu är beredda att skriva under modellavtalet är en signal om att det nu går att ta ytterligare ett steg mot transparens och ett informationsutbyte utan förbehåll. Sverige ska ta initiativ inom OECD för att förbättra modellavtalet i fråga om informationsutbytet. Skattemyndigheter måste få kunna lämna vidare information om misstänkt penningtvätt, försäkringsbedrägeri etc. Med dagens modellavtal kan Skatteverket inte göra det.

Sedan 1989 samarbetar ett trettiotal länder för att motarbeta penningtvätt och finansiering av terrorism. Arbetet sker inom Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF), som är ett mellanstatligt organ. När Ekobrottsmyndigheten eller Åklagarmyndighetens åklagare via internationell rättshjälp fattar misstankar om skattebrott så får informationen inte användas av Skatteverkets fiskala avdelning i deras utredningar. FATF har föreslagit att det ska finnas fri kommunikation mellan polis och skattemyndigheter kring det som kallas penningtvätt och penningmaskering. OECD:s modellavtal måste öppna upp för en sådan kommunikation.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna är inte beredda att godkänna informationsutbytesavtalen med Brittiska Jungfruöarna och Bermuda i befintlig form. Regeringen tycks i sin iver att få fram ”resultat” i form av skatteavtal ha börjat tumma på innehållet. Skatteverket har i sitt remissvar påtalat flera otydligheter och osäkerheter i avtalens formuleringar relativt OECD:s modellavtal. I fråga om Brittiska Jungfruöarna påtalar Skat-

Fel! Okänt namn på

teverket att skrivningen om att information ska vara ”present within the territory” avviker både från OECD:s modellavtal och från andra skatteavtal som Sverige ingått. Den föreslagna formuleringen ses som inskränkande för informationsutbytet. Propositionens förklaring att det avvikande valet av formulering bara innebär en anpassning till intern rätt på Brittiska Jungfruöarna och att den i praktiken inte betyder något, känns föga övertygande. Att välja och godkänna unika skrivningar i stället för att hålla sig till skrivningar enligt modellavtalet innebär en osäkerhet. Den interna rätten på Brittiska Jungfruöarna har åtminstone inte tidigare haft öppenhet och informationsutbyte som ledstjärna. Man ska också komma ihåg att modellavtalet utformades i samarbete mellan ett antal skatteparadis och OECD. Artikel 5 innehåller bestämmelser om informationsutbyte på begäran. Skatteverket ifrågasätter också de i artikel 5.5 valda formuleringarna eftersom de begränsar möjligheterna att få information från en tredje part. Närmast gäller detta fakturautställare hos den andra parten (på Brittiska Jungfruöarna). Propositionen skriver att frågan diskuterats under förhandlingarna och att parterna är överens om att det inte ska finnas någon begränsning. Frågan är då om och var detta finns protokollfört när det inte står i avtalet. Skatteverket har också påpekat att kostnaderna för informationsutbytet, enligt avtalets artikel 10, i huvudsak läggs på Sverige. Brittiska Jungfruöarna har begränsade resurser, skriver propositionen. Brittiska Jungfruöarna anses vara en av de mest blomstrande ekonomierna i Karibien, och statsinkomsterna kommer i hög utsträckning från just den finansiella sektorn. Brittiska Jungfruöarna är det skatteparadis i världen som har flest utländska företag registrerade. Det har inte sagnats resurser i fråga om att utveckla ögruppen till ett skatteparadis, och rimligen bör den också ta sin del av kostnaderna för att åstadkomma ett fullvärdigt informationsutbyte.

Stockholm den 16 september 2009

Lars Johansson (s)

Laila Bjurling (s)

Christin Hagberg (s)

Britta Rådström (s)

Birgitta Eriksson (s)

Helena Leander (mp)

Raimo Pärssinen (s)

Fredrik Olovsson (s)

Hans Olsson (s)

Marie Engström (v)